

dans hun cultureel centrum op de kaart te zetten. In een kleinstedelijke context heb je minder 'concurrenten', waardoor de rol van de culturele centra sterker wordt.

Turnhout b.v. is de kleinste regionale stad. Als je naar kleinere steden zoals Lier of Dendermonde gaat, of nog kleiner, dan kan je daar natuurlijk ook interessante culturele centra tegenkomen, maar artistieke ontwikkeling is toch vooral een stedelijke aangelegenheid. Hoe dichterbij je naar grote steden als Gent en Antwerpen gaat, hoe kleiner het belang van culturele centra en hoe groter dat van particuliere initiatieven. Er zijn ook tussenposities als Brugge, Mechelen, Kortrijk, waar particuliere initiatieven naast de culturele centra staan. In minder verstedelijkte gebieden heb je natuurlijk minder culturele centra, maar je hebt zeker geen andere, artistieke actoren meer. En dit geldt niet alleen voor het theater (de podiumkunsten), maar ook voor muziek en voor b.v. educatie.

Etcetera: Van het gegeven van de stedelijke inbedding van cultuur naar het huidige strakke 'masterplan' op basis van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen is toch een grote sprong?

Caron: Mensen uit de kunstwereld vinden dit alles vreemd. Zij vinden dat je moet kijken wat zich lokaal ontwikkelt en dat moet je ondersteunen. Wat niet 'tof' is moet je volgens hen afstoten. Maar zo werkt het dus niet: we werken hier niet met particuliere, wel met publieke voorzieningen. Een cultureel centrum begint met een infrastructuur. Die wordt niet gebouwd door de man of vrouw die het leidt, maar door een gemeentebestuur. Vaak wordt de directie zelfs maar aangeworven nadat het gebouw er staat, waardoor je natuurlijk problemen krijgt van een niet-aangepaste infrastructuur, enz. Pas dan begint de werking, en niet omgekeerd; het gaat om de publieke voorziening en die blijft het vertrekpunt. Meer nog, dat in één of andere gemeente een interessante staf werkt, is puur toeval.

We willen op de tendensen die we vaststelden inspelen en de culturele centra die nu uitstraling hebben duidelijk blijven subsidiëren en ze meer aantrekkingskracht, meer profileringskansen aanbieden, en een groter publieksbereik, een grotere spreidingscapaciteit van professionele voorstellingen, tentoonstellingen, enz. Als je dat wil doen moet je een zekere ordening maken en tegelijk de artistieke en sociaal-culturele inventiviteit en dynamiek belonen. We willen twee dingen bereiken. Ten eerste, in

de kleinste gemeenten in Vlaanderen moet er een minimale infrastructuur zijn, we noemen die 'gemeenschapscentra' of 'lokale culturele centra', waar geen specifieke professionaliteit aan vast hangt. Deze centra variëren van kleinst naar heel groot. Ten tweede, vanaf een bepaald niveau moet je extra investeren in die culturele centra, zodat die profileringskansen krijgen en een artistieke ontwikkeling mogelijk wordt. Daarvoor moet je parameters ontwikkelen. En op een bepaald punt moet je een keuze maken.

Op de schaal van één inwoner tot de allergrootste stad hebben we cesuren aangebracht:

Hoe stedelijker een context, hoe meer artistieke en culturele actoren zich er ontwikkelen. De stad is nog steeds de voedingsbodem voor artistieke vernieuwing.

tot hier spreken we over 'gemeenschapscentra' of 'lokale culturele centra', zoals ze in de definitieve tekst van het decreet zullen heten; de grotere zijn 'regionale culturele centra'. Het ontwikkelen van parameters voor het vastleggen van die cesuren was het moeilijkste, omdat er in Vlaanderen weinig of geen wetenschappelijke gegevens beschikbaar zijn die publieksstromen, aantrekkingskrachten, motieven voor deelname en motieven voor niet-deelname op bepaalde plekken en ten aanzien van een bepaald aanbod in kaart brengt. Er is enkel het onderzoek geweest van Jan Colpaert en Miek De Kepper en er is de indelingsgrond in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Die hebben we gebruikt bij gebrek aan beter. Er loopt nu trouwens een onderzoek van Rudi

Laermans, Jan Colpaert en Hans Waeye rond culturele regiovorming, dat ons misschien een aantal andere parameters kan aanreiken om in de toekomst correcties aan te brengen.

Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen is mee tot stand gekomen op basis van een vooronderzoek van professor Van Hecke, sociaal geograaf aan de KU Leuven, die een stedelijke hiërarchie opgesteld heeft gebaseerd op allerlei factoren. Dat is ons vertrekpunt: we denken niet in termen van ruimtelijke ordening, maar van stedelijke hiërarchie en culturele centrumfuncties. Hij heeft op basis van zes criteria die stedelijkheid gerangschikt: één van die zes was cultuur en het heeft uiteindelijk zelfs een dubbel statistisch gewicht gekregen. Hij heeft daarvoor het aantal bioscopen, theaters, bibliotheekvoorzieningen enz. in kaart gebracht. Andere criteria zijn de openbare dienstverlening (b.v. de aanwezigheid van justitie) of de kleinhandel, overigens de enige echte economische parameter. Daar bovenop heeft hij rekening gehouden met de fluxen van het publiek. Waarom gaan de mensen van punt a naar punt b? Waarom gaan de mensen naar de stad voor een bepaalde school? Omdat er een specifiek aanbod is. Hij heeft richtingen en densiteiten van de bewegingen van het publiek naar de centrumsteden onderzocht en in kaart gebracht. Op basis van beide elementen heeft Van Hecke een rangschikking gemaakt.

Nu, wij zijn er ook van overtuigd dat cultuur in de stad geen alleenstaand gegeven is. Cultuur is in al zijn facetten logischerwijze verbonden met andere fenomenen: de aanwezigheid van leuke cafés en restaurants b.v.; denk ook aan het rechtstreeks verband tussen kunstonderwijs en artistieke aanwezigheid. Er zijn heel wat van die interferenties, en die samenhang van stedelijkheid en culturele ontwikkeling heeft ons doen besluiten het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen als grondslag te gebruiken. Bovendien is er een heel grote correlatie tussen de resultaten van Van Hecke en de analyse die Colpaert en De Kepper gemaakt hadden van het cultuursprekend aanbod in Vlaanderen. Als je van een indeling op louter culturele/artistieke criteria vertrekt, dan knip je namelijk het verband met de stedelijkheid in al die andere facetten door.

Wij zijn van dat structuurplan uitgegaan, maar je moet dat relativeren: we zeggen niet dat steden met een bepaalde stedelijkheid een bepaald type cultureel centrum moeten hebben. We vinden wel dat ze een cultureel centrum in een bepaalde categorie kunnen hebben.